

УДК 338.4

Богдан Сергійович БОНДАРЕНКО, аспірант
Київський національний університет технологій та дизайну
Київ, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ БІЗНЕС МОДЕЛЕЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТО СПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасному світі швидкий розвиток цифрових технологій та глобалізація ринків змушують підприємства шукати нові способи забезпечення конкурентоспроможності. Одним з таких способів є перехід до цифрових бізнес-моделей, що забезпечує підприємствам можливість значно покращити ефективність своєї діяльності, зменшити витрати та підвищити якість обслуговування клієнтів. Цифровізація бізнесу дозволяє компаніям не лише адаптуватися до змінюваних умов ринку, але й активно використовувати новітні технології для створення інноваційних продуктів і послуг, що відповідають вимогам сучасних споживачів.

Бізнес-модель є стислим представленням трьох важливих для бізнесу складових, а саме того, як компанія створює цінність для споживачів та інших партнерів, в який спосіб отримує доходи та як організувала логістичні потоки. Ервін Філт визначає бізнес-модель як представлення логіки цінності організації з точки зору того, як вона створює та фіксує споживчу цінність [5]. Основні підходи до цифровізації та цифрової трансформації бізнес-моделей суб'єктів господарювання висвітлено в роботах [1-6]. На сьогоднішній день існує достатньо велика кількість різновидів цифрових бізнес-моделей, які використовуються на підприємствах, зокрема вирізняють платформні моделі, які є найбільш поширеними, а також моделі екосистеми та передоплати (підписки). Вибір тієї чи іншої моделі залежить від специфіки діяльності підприємства, особливостей виробництва і збуту виробів та ін.

Цифровізація бізнес-моделей має значний вплив на конкурентоспроможність підприємств. Цифрові бізнес-моделі охоплюють використання інформаційних технологій для оптимізації всіх етапів діяльності підприємства — від виробництва і логістики до взаємодії з клієнтами і постачальниками. Це дозволяє забезпечити більшу гнучкість, знижувати витрати та підвищувати швидкість реакції на зміни в зовнішньому середовищі. Перехід від традиційної бізнес-моделі до цифрової може значно змінити підхід підприємства до організації своєї діяльності. Одна з основних переваг цифрової трансформації полягає в тому, що вона дозволяє значно підвищити ефективність бізнес-процесів. Впровадження автоматизованих систем дає можливість зменшити людську помилку, прискорити виконання рутинних операцій і знизити витрати. Оскільки багато процесів, таких як обробка замовлень, управління запасами чи логістика, автоматизуються, підприємство може значно зменшити час, витрачений на їх виконання, і оптимізувати використання ресурсів. Важливим аспектом є й можливість збору та аналізу великих обсягів даних про поведінку споживачів, ринкові тенденції та конкурентів. Ці дані дозволяють підприємствам приймати більш обґрунтовані рішення, прогнозувати попит і швидше реагувати на зміни в умовах конкурентного середовища. Наприклад, завдяки аналітиці великих даних компанії можуть налаштовувати рекламні кампанії під конкретні потреби клієнтів, тим самим підвищуючи ефективність маркетингових зусиль і знижуючи витрати на рекламу. Цифрові бізнес-моделі також

відкривають нові можливості для покращення взаємодії з клієнтами. Використання цифрових каналів, таких як мобільні додатки, чати, соціальні мережі, дозволяє створювати індивідуалізовані пропозиції для кожного клієнта. Це сприяє підвищенню лояльності споживачів, оскільки вони отримують персоналізоване обслуговування і більш швидкий доступ до продуктів і послуг. Також цифрові технології дають змогу підприємствам ефективно комунікувати з клієнтами в режимі реального часу, що ще більше підвищує якість обслуговування та швидкість вирішення проблем. За даними Capgemini [4], компанії, що впроваджують цифрові технології, можуть скоротити час на розробку нових продуктів, що дозволяє їм швидше виводити інновації на ринок і вигравати у конкуренції.

З іншого боку, перехід на цифрові бізнес-моделі не позбавлений певних викликів. Найбільшим бар'єром може бути висока вартість початкових інвестицій. Впровадження новітніх технологій вимагає значних затрат на програмне забезпечення, модернізацію обладнання, навчання співробітників та створення необхідної інфраструктури. Для малих і середніх підприємств це може бути серйозною перешкодою.

Отже, цифрові бізнес-моделі є важливим інструментом для підвищення конкурентоспроможності підприємств у сучасному світі. Вони дають змогу значно підвищити ефективність бізнес-процесів, знижувати витрати та покращувати взаємодію з клієнтами. Однак для успішного переходу до цифрової бізнес-моделі необхідно враховувати як потенційні переваги, так і ризики, зокрема високі початкові витрати та залежність від технологій. Підприємства, які вміють ефективно використовувати цифрові технології, здатні забезпечити собі лідируючі позиції на ринку, що сприяє підвищенню їхньої конкурентоспроможності.

Література

1. Касич А.О. Тенденції та моделі розвитку електронної торгівлі в умовах цифрової економіки. *Проблеми економіки*. 2024. № 2. С. 74-82.
2. Олешко А.А., Лебедєв М.К. Вища освіта в концепті економіки знань, цифрової економіки та сталого розвитку. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2025. №1(15). С. 331-339.
3. Ольшанська О.В., Бондаренко Б.С. Цифрові бізнес-моделі як чинник забезпечення конкурентоспроможності підприємств. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2024. № 3(20). URL: <https://econ-vistnyk.knutd.edu.ua/wp-content/uploads/sites/17/2024/11/3-2024-11.pdf>
4. Digital Transformation Review: 12th Edition. Capgemini Research Institute, 7.02.2019. URL: <https://www.capgemini.com/wp-content/uploads/2019/02/Download-%E2%80%93-Digital-Transformation-Review-12th-Edition.pdf>
5. Fiet Erwin (2013). Conceptualising business models: Definitions, frameworks and classifications. *Journal of Business Models*, 1(1), pp. 85-105.
6. Shtuler I., Romanchukevych O., Kharchuk T., Popovychenko H., Vlasiuk T., Shatskaya Z., Zakharov D. (2024) Innovative Management of Eco-Projects of Quality and Sustainable Development of the Entrepreneurial Potential of Integrated Structures in Smart Technologies of the Information Bio-Economy. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 46. 4. С. 482-496.